

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
 Кафедра соціології та політології

УЗГОДЖЕНО

Декан ФЛСК

Наталія ЛАДОГУБЕЦЬ

«19» 12 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«19» 12 2022 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«Історія та теорія парламентаризму»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 052 «Політологія»

Освітньо-професійна програма: «Політологія»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ/РГР/К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна:	6	105/3,5	32	16	-	57	-	-	Екзамен - 6 с.
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-

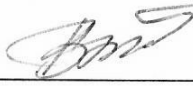
Індекс: РБ-8-052/21 – 2.1.24

СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022

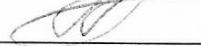

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія та теорія парламентаризму» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Політологія», навчального та робочого навчального плану №№ НБ-8-052/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 052 «Політологія» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив:

доцент кафедри соціології та політології В. Пашков

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри за спеціальністю 052 «Політологія» та освітньо-професійною програмою «Політологія» - кафедри соціології та політології, протокол № 12 від «05» 09 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми І. Прокопчук

Завідувачка кафедри

О. Хомерікі

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій (ФЛСК), протокол № 10 від «08» 11 2022 р.

Голова НМРР

А. Кокарева

Рівень документа – 36

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та теорія парламентаризму»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 3 з 12	

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.....	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.....	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки.....	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни.....	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	7
2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання.....	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	8
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	9

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та теорія парламентаризму»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 4 з 12	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Історія та теорія парламентаризму» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 р., № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни. Дана навчальна дисципліна належить до циклу професійної підготовки та є невід'ємною складовою сукупності знань та вмінь, що формують професійний профіль майбутнього спеціаліста політолога, дозволить створити передумови для усвідомленого підходу до практичної роботи. Вона передбачає навчання студентів основним закономірностям функціонування, природи парламентських структур, історії виникнення представницьких органів і еволюції їх ролі у політичному житті країн, а також специфіки становлення та розвитку українського парламентаризму.

Метою викладання дисципліни є ознайомлення студентів з комплексом знань щодо сфері виникнення, функціонування та структури парламентів, їх владних компетенцій та статусу у політичній системі, а також особливостей і процедур організації внутрішньої роботи сучасних парламентів.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- засвоєння студентами базових понять і принципів системи парламентаризму;
- ознайомлення з основними закономірностями еволюції представницьких інститутів у парламенти;
- вивчення особливостей формування та внутрішньої роботи парламентів
- ознайомлення з історією та специфікою становлення інституту парламентаризму в Україні, а також наявних проблем у цій сфері

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

У результаті вивчення даного курсу, згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- знати:

- основні поняття та класичні теорії парламентаризму на рівні відтворення, тлумачення й використання у професійній і повсякденній діяльності;
- основні етапи, закономірності та чинники еволюції представницьких органів у сучасні парламенти;
- структуру, функції, порядок формування та внутрішню організацію сучасних парламентів;

- вміти:

- аналізувати поточну практику роботи парламентів в зарубіжних країнах і в Україні на відповідність принципам парламентаризму;
- користуватись набутими знаннями при аналізі поточної боротьби політичних сил навколо питань публічної політики, їх можливостей у рамках парламентських процедур;
- оперувати знаннями щодо політичного статусу і повноважень Верховної Ради України на фаховому рівні.

Підсумкові результати навчання: (далі ПРН)

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та теорія парламентаризму»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 5 з 12	

ПРН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.

ПРН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

ПРН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

ПРН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

ПРН18. Здійснювати порівняльний аналіз різних політичних систем, співставлення різних політичних явищ (політичних режимів, типів політичних культур) з точки зору оцінки тенденцій їх розвитку, функціонування, типології, виявлення закономірностей.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціальна психологія» студент повинен набути таких **компетентностей**:

ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові компетенції (далі – ФК).

ФК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

ФК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

ФК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Історія та теорія парламентаризму» пов'язана з дисциплінами «Політичні основи держави», «Політичні системи країн світу», «Теорія і практика демократії», «Державне управління та місцеве самоврядування».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме:

- навчального модуля №1 «Теорія парламентаризму»

- навчального модуля №2 «Практичні механізми діяльності парламентів»,

кожен з яких є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.

Модуль №1 «Теорія парламентаризму»

Тема 1.1. Політичний інститут парламентаризму: поняття та принципи

Мета, завдання й структура курсу.

Поняття «парламентаризму»: історія виникнення та різні підходи до трактування. Функції, природа та роль парламентаризму у політичній системі країни. Основні типи парламентаризму. Підзвітність органів виконавчої гілки влади парламенту.

Тема 1.2. Історія формування концепцій парламентаризму

Передумови виникнення ідей представницького правління у західній політичній думці. Принципи народного суверенітету. Ліберальні концепції парламентаризму (Дж.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та теорія парламентаризму»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 6 з 12	

Локк, І. Бентам, Дж. Міль, Дж. Медісон). Консервативні погляди на представницьке правління та парламентаризм (Е. Берк, Г. Спенсер, Г. Гегель, Т. Джефферсон, Т. Грін). Британські та американські концепції парламентаризму: концептуальні засади та відмінності.

Тема 1.3-1.4. Еволюція представницьких органів

Причини виникнення представницьких органів і практик у Стародавній Греції та Римі. Паростки представницьких зібрань і органів в умовах військової демократії та монархій у Ранньому Середньовіччі. Виникнення станово-представницьких органів у середньовічній Європі: причини, функції та становлення суб'єктності. Британський парламент, іспанські кортеси, французькі Генеральні Штати. Роль представницьких органів у політичному житті Європи та боротьба з короною за прерогативи.

Криза представницьких органів в умовах становлення абсолютистських монархій. Місцеві практики парламентів і обласних зібрань. Укріплення британського парламенту у політичній системі країни: причини та наслідки.

Відродження представницьких структур і парламентської практики у ХІХ ст. Зміцнення політичного статусу парламентів у системі державного управління.

Тема 1.5-1.6. Характеристики та ознаки сучасного парламентаризму

Концепція розподілу влади та народного суверенітету як основи парламентаризму. Сутнісні ознаки парламентаризму. Взаємозв'язок парламентаризму з виборчої і партійною системами, правами людини та демократією. Юридичний і політичний вимір принципів парламентаризму. Принцип підзвітності уряду парламенту. Відмінності політичної ролі та статусу парламенту у президентських, змішаних і парламентських системах.

Тема 1.7 Внутрішня організація парламенту

Порядок формування сучасних парламентів, їх функції та взаємовідносини з іншими органами державної влади. Вплив типу виборчої системи на роботу парламентів. Структура парламенту: однопалатні та двопалатні парламенти. Принципи народного та територіального представництва. Проблема рівності палат у законодавчій сфері. Статус депутата парламенту: повноваження, специфіка та обмеження.

Тема 1.8. Еволюція українського парламентаризму.

Традиції та ідеї представницького правління у суспільно-політичній думці України. Умови проголошення незалежності України та трансформації Верховної Ради УРСР в український парламент. Основні етапи становлення українського парламентаризму. Вплив виборчої та партійної систем на цей процес. Порядок формування, роль у політичній системі та повноваження Верховної Ради України. Кількісний та якісний склад Верховної Ради. Проблеми українського парламентаризму.

Модуль №2 «Практичні механізми діяльності парламентів»

Тема 2.1-2.2. Парламентські функції та законотворча діяльність.

Підходи до розуміння та класифікації функцій сучасних парламентів у системі державного управління. Законодавча, конституційна, контролююча, кадрова та представницька функції. Законотворчий процес: основні стадії та особливості. Суб'єкти законодавчої ініціативи. Зарубіжна практика законотворчих процесів. Якість законотворчих ініціатив і юридичні обмеження щодо сфер і питань їх подачі.

Тема 2.3. Внутрішня структура сучасних парламентів

Структура парламенту: однопалатні та двопалатні парламенти. Парламентські комітети як робочі органи для підготовки законопроектів. Міжфракційні об'єднання, парламентські групи дружби з іншими країнами. Постійні та тимчасові парламентські комісії. Технічний та адміністративний апарат парламентів: функції та статус працівників.

Тема 2.4. Парламент і політичні партії.

Парламентські і позапарламентські політичні партії: можливості впливу на політичний порядок денний країни. Формування партійних фракцій у парламентах: можливості входу та виходу з них. Явище міжфракційних переходів і безпартійних депутатів. Комунікація членів

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та теорія парламентаризму»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 7 з 12	

парламенту з виборцями. Державне фінансування парламентських партій: переваги та недоліки. Комунікація депутатів з виборцями. Вплив кількості фракцій і депутатських груп на ефективність роботи парламенту.

Тема 2.5. Практика лобізму у парламентській діяльності

Поняття «лобізму» та його прояви у законотворчій діяльності. Основні сфери, питання активності лобістів у парламентах. Механізми лобістського впливу на депутатів: класифікація, можливості та ризики. Співвідношення лобізму та принципу народного представництва. ФПГ як провідні парламентські лобісти.

Тема 2.6. Правовий статус депутата парламенту

Повноваження, права та обов'язки депутатів. Особливості їх правового статусу щодо притягнення до відповідальності. Етика парламентської поведінки. Регулювання дисципліни всередині парламентських фракцій. Проблема відвідуваності засідань парламенту, особистого голосування та законодавчого спау.

Тема 2.7-2.8. Верховна Рада України

Повноваження, функції, порядок формування і структура українського парламенту. Еволюція політичного статусу Верховної ради у політичній системі України протягом періоду незалежності. Коло суб'єктів законодавчої ініціативи. Парламентські комітети. Основні етапи розгляду законопроектів. Проблема якості складу українського парламенту.

2.3. Тематичний план

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Лаб. (пр) заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб. (пр) заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Теорія парламентаризму»										
1.1	Політичний інститут парламентаризму: поняття та принципи	<i>VI семестр</i>				<i>семестр</i>				
		7	2	2	3	-	-	-	-	
1.2	Історія формування концепцій парламентаризму	5	2	-	3	-	-	-	-	
1.3	Еволюція представницьких органів.	7	2	2	3	-	-	-	-	
1.4	Характеристики та ознаки сучасного парламентаризму. Частина 1	7	2	2	3	-	-	-	-	
1.5	Характеристики та ознаки сучасного парламентаризму. Частина 2	5	2	-	3					
1.6	Внутрішня організація парламенту	8	2	2	4	-	-	-	-	
1.7	Еволюція українського парламентаризму	6	2	-	4	-	-	-	-	
1.8	Модульна контрольна робота №1	7	2	-	5					
Усього за модулем №1		52	16	8	28	-	-	-	-	
Модуль №2 «Практичні механізми діяльності парламентів»										
2.1	Парламентські функції та законотворча діяльність	<i>VI семестр</i>				<i>семестр</i>				
		8	2	2	4	-	-	-		
2.2	Парламентські функції та законотворча діяльність	6	2	-	4					
2.3	Внутрішня структура сучасних парламентів	6	2	-	4	-	-	-		
2.4	Парламент і політичні партії	7	2	2	3	-	-	-		
2.5	Практика лобізму у парламентській діяльності	5	2	-	3	-	-	-		

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та теорія парламентаризму»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022						
		стор. 8 з 12							

2.6	Правовий статус депутата парламенту	7	2	2	3	-	-	-	
2.7	Верховна Рада України	7	2	2	3	-	-	-	
2.8	Модульна контрольна робота №2	7	2	-	5				
Усього за модулем №2		53	16	8	29	-	-	-	-
Усього за навчальною дисципліною		105	32	16	57	-	-	-	-

2.4 Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доноситься до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології, як: семінар-дискусія, робота з вирішенням задач, робота в малих групах, метод «мозкового штурму», тестування, метод конкретної ситуації, підготовка та представлення презентацій.

3.2. Рекомендована література

- 3.2.1. Гошовська В. Парламентаризм: Підручник. – К. : НАДУ, 2016. – 672 с.
- 3.2.2. Парламентаризм та законотворення: Вибрані лекції / Упоряд.: О. Копиленко, Є. Бершеда, Ю. Волошин, І. Мищак. – К. : Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2017. – 498 с.
- 3.2.3. Сучасний парламентаризм: український та світовий виміри: Монографія / Хмелько І., Бруслик О., Євсєєв О., Мукомела І. – Х. : Юрайт, 2018. – 200 с.
- 3.2.4. Ганжуров Ю. С. Парламент України в політичній комунікації. – К., 2007. – 352 с.
- 3.2.5. Шаповал В.М. Основи теорії парламентаризму / Ін-т законодавства Верховної Ради України. – К. : Парламент. вид-во, 2015. – 136 с
- 3.2.6. Пашков В. Ядерне роззброєння як каталізатор українсько-американських відносин. Політичні дослідження. 2022. №2 (4). С. 119-139.
- 3.2.7. Пашков В. Передумови та специфіка становлення українсько-американських відносин на початку 1990-х рр. Історико-політичні проблеми сучасного світу. 2022. Вип. 46. С. 90-100.
- 3.2.8. Пашков В. Стратегічне партнерство України та Туреччини на сучасному етапі: від символізму до прагматичної співпраці. Матеріали VIII Міжнародна наукова конференція «Україна в умовах трансформації міжнародної системи безпеки» (м. Львів, 9 травня 2022 р.). Львів, 2022.
- 3.2.9. Пашков В. О. Динаміка українсько-американських відносин за часів адміністрації Б. Обама (2014-2016). Міжнародні та політичні дослідження. 2021. №34. С. 107-122.
- 3.2.10. Пашков В. Міщенко В. Близький Схід на перетині геополітичних інтересів великих держав. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2021. №1. С. 18-33.
- 3.2.11. Пашков В. Запорожець Д. Держава та діаспора в міжнародних відносинах ХХІ ст.: зарубіжний досвід й уроки для України. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2020. №1. С. 40-52.
- Допоміжна література**
- 3.2.12. Ришелюк А. М. Законотворчість в Україні / А.М. Ришелюк. К. : Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2015. – 333 с.
- 3.2.13. Парламентаризм: реєстр термінів і понять / авт.-упоряд. О. Л. Копиленко та ін. – К.: К.І.С., 2012. – 512 с.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та теорія парламентаризму»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 9 з 12	

3.2.14. Мілова М. І. Український парламентаризм в контексті сучасного світового досвіду: навчально-методичний посібник. Одеса: Вид-во Одеського національного університету ім. І.І.Мечникова, 2017. 64 с

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

3.3.2. Дослідницька служба Верховної Ради України. URL: <https://instzak.com.ua/>

3.3.3. Зелена книга українського парламентаризму. Інформаційно-аналітичне дослідження / Лабораторія законодавчих ініціатив.

URL: http://www.parliament.org.Ua/docs/files/8/1_198772824_ans.pdf

Таблиця 4.1 Оцінювання окремих видів навчальної роботи студента

Вид навчальної роботи	Мах кількість балів		Вид навчальної роботи	Мах кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
II семестр					
Модуль №1 «Теорія парламентаризму»			Модуль №2 «Практичні механізми діяльності парламентів»		
Доповідь з презентацією (1 x 11 б)	11	-	Доповідь з презентацією (1 x 11 б)	11	-
Відповіді на практичному занятті (6 x 4 б)	24	-	Відповіді на практичному занятті (6 x 4 б)	24	-
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	22	-	<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №2 студент має набрати не менше</i>	22	-
Виконання модульної контроль-ної роботи №1	15	-	Виконання модульної контроль-ної роботи №2	15	-
Усього за модулем №1	50	-	Усього за модулем №2	50	-
Усього за модулями №1, №2				100	-
Усього за дисципліною				100	-

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	03.02	19.12.22	Редзюк К. А.	<i>[Signature]</i>	

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності
1.	Голова Ч. О.	Прост. № 1/21 23.02.24	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

**Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою
(рекомендовані значення)**

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 4

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)